

Pri priponki -ec (p. 123.) je pisatelj izpremenil pravilo pod c). Pri Janežiči slóve: »Kedar hoče (slovenščina) imenovati delajoče osebe, prideva to končnico glagolski koreniki ali osnovi, zev pa zatika v odprtih zlogih z glasnikom *v*; n. pr. brivec, godec, jedec, jezdec, kosec, pevec, . . . delavec, igravec, morivec, pisavec itd.« Sket pa piše: »Kedar se hoče imenovati delajoča oseba, prideva se to obrazilo glagolski koreniki ali tvorno-preteklemu deležniku; na pr.: brivec, godec, jedec, jezdec, pevec, delavec (nam. delalec), igravec, morilec, pisavec itd.« Zakaj delavec, a igralec? Sploh še ni dognano, kaj je pravilno. Škrabec pravi nekje v »Cvetji«, da se na -lec po pravici pišejo le-te besede: palec, pogorelec, tkalec, stolec, kolec; vse druge podobne pa le na -vec: delavec, vladavec, oznanjevavec itd.« Šuman v manjši slovnici (p. 109.) uči: »Besede delavec, bajavec, plezavec i. e. gredo ali na prilog *delav, ali je *v* vrinek.« Miklošič (o. c p. 308. sq.) tudi piše: bajavec, delavec, gatavec, igravec, jacavec, lajavec, maščevavec, plezavec, posnemavec, prilizavec, prodavec, sejavec, a strelec, kolec, cêlec (ganzes osterei), mulec, mrlec (leiche), prišlci (pranser bei hochzeiten), pogorelec (prov. abbrandler), smelec (homo audax), vrelec (scaturigo), vrtelec, zdolec (westwind). Kakor se vidi iz tega, treba bo, da se v tej točki porazumemo. Po misli moji so oblike na -vec pravilnejše.

(Konec prih.)

L I S T E K.

Levstikov spomenik v Velikih Laščah so odkrili dne 11. avgusta t. l. po programu, ki smo ga objavili v zadnjem listu. Udeležba narodnih društev in slovenskega razumništva iz vseh slovenskih mest, kakor tudi preprostega národa iz bližnje okolice, bila je ogromna, vendar se je izvršila vsa slavnost v najlepšem redu. Slavnostni govor je govoril g. *Janko Kersnik*. Spomenik stoji na trgu pred farno cerkvijo. Nad dvema ploščama se vzdiga 1 m visoka kocka in nad to $4\frac{1}{2}$ m visoka štirioglata piramida. Napisi, vzeti iz Levstikovih in Stritarjevih pesmij, slovejo takó:

Spredej:

LEVSTIKU
NAROD SLOVENSKI
1889.

Na levi:

*Iz malega zaklada ti v narodí,
Sezidal si poslopje veličansko;
Ti luči si rodítelj in svobodí,
Jeziku Ti imé si dal slovansko!*

Na desni:

*Ko zvede luč, poprej nikoli znane,
Prisvetil nam Tvoj duh je iz noči!*

Zadaj:

*Kakó se služí domovini sveti,
Sijajen vrgled si ti Slovincem bil!*

Popóludne se je po slavnostnem govoru g. *Joana Hribarja* v Spodnjih Rétjah na pesnikovem rojstvenem domu odkrila spominska plošča s tem napisom:

V tej hiši je bil porojen
dné 28. septembra 1831. l.

Fr. Levstik

učenjak in pesnik slovenski.

Postavili 1889.

Udeleženci Levstikove slavnosti so si skozi Rášico gredé ogledali tudi *Trubarjev* rojstveni dom (h. št 8.), ki je bil z zastavam okrašen.

Lepó je Levstikovo slavnost povelečevala tudi pesem, katero je Stritar zložil v spomin svojemu rojaku in prijatelju ter jo za to priliko posebej dal natisniti. Ta pesem se glasi takó:

Levstiku

v Laščah dné 11. avgusta 1889.

Od vseh straní, čez hribe in doline,
Prirómala si, množica pobožna,
V kraj malo znan slovenske domovine
Od štírih vétrov, v eni misli zložna.
Kaj vas je gnalo sem v dolensko stran?
To ni shod kakor je v semanji dan!
Vse praznično! zvonovi, strél, zastave!
Svetniku li veljajo té priprave?

Če ne svetniku, ali mučeniku!
Dà, mučeniku; móžu v čast ste zbrani,
Ki ni se klanjal zlatemu malíku.
Vse dni, ki so skopó mu bili dani,
Narodu živel je, a národ róz
Ni trosil mu na pot; samotén mož
Navzlic sovraštvu, národní krivici
Svoj pot je hodil, križev pot v resnici!

Križ vzél je, rodoljubja križ na rámo,
A trnje venec bratje so mu pléli;
Dotlé, da se je zgrudil v zgodnjo jámo,
V prid se je trudil ljubljeni deželi. —
Zdaj, ko je mirno, blágo to srcé,
Kaj bil je Levstik mu, zdaj národ vé;
Zdaj čast, zdaj hvála! prav; pri nas nobéden
Ni kakor on česti in hvale vréden.

Junak je bil! Kdaj mu je mehka roka
Otírala, hladila čelo vroče? —
Pri svojem on ognjišči od otroka
Ni slišal sladkega imena: oče!
Mož samec živel je do koca lét;
Dom bil je njemu ves slovanski svét:
Srcé njegovo moško je edino
Zvestó ljubilo sveto domovino.

Nji lépe je darí posvetil božje:
To blágo srcé in to bistro glavo!
Peró mu bilo hrabro je orožje
V pravičnem boji za vse lépo, pravo.
Jezika on prečistil je zlató,
Slovenščino ustvaril nam novó,
Komú beseda krepka je in gladka
In pesem kakor njemu bila sladka?

Drag biser bilo je srcé njegovo,
Z zvijačo on, s krivico ni se družil;
Vse pódlo je sovražil in surovo,
Sam svoj, resnici je edini služil.
Jeklena volja, neupognen vrát,
Prijatelj stanoviten, človek zlát,
V nevihti mož, naprej, po konci glávo!
Visoko nosil svéto je zastavo. —

Oj Laščanje, staréjši rod med vami
 Poznal je dečka Levstika po lici,
 In bil vesel ga — kimate z glavami —
 Zdaj vsak se z njim ponaša, po pravici!
 Ta spomenik pri vas, ta kamen je
 Čestitljiv kamen, svéto znamenje,
 Kakó čestijo Laščanje rojaka,
 Slovenci vsi slovenskega junaka!

Sem bodo pozni romali rodovi,
 Pobožno kakor ljudstvo danes zbrano;
 Tu bodejo Sloveniji sinovi
 Priségali ljubezen zvesto vdano.
 Ta spomenik bo véčen opomin
 Slovencu: »Bodi zvest narodu, sin!« —
 Moštva in rodoljubja v poznem rodi
 Uzdr in vzgled Slovincem Levstik bodi! —

J. S.

Vijolice. Pesmi za mladost. Zložila *Lujiza Pesjakova*. Tiskal in založil J. R. Milic v Ljubljani 1889, m. 8, 159 str. Cena nevezani knjigi 1 gl. 10 kr., krasno vezani 1 gl. 60 kr. — Zadnje tedne je Miličeva tiskarna poslala knjigo po slovenskem svetu, na katero danes veselí opozarjamo razumníštvo naše, zlasti pa vse prijatelje pravega véčno-lepega pesništva. Pod naslovom, zgoraj navedenim, zbrala je v tej knjigi znana pisateljica naša, gospá *Lujiza Pesjakova*, krasen šopek lepó vonjavih pomladanskih vijolic, katere podaje nežni mladini slovenski. Gospá Pesjakova je že stara znanka vsem, ki se zanimajo za razvoj našega leposlovja. V prozi in poeziji je prejšnja leta v »Novicah,« v »Glasniku,« v dunajskem »Zvonu,« v »Vrtci« in tudi v našem listu priobčevala raznovrstne proizvode svojega uma, ali odkritosréno in prostodušno moramo reči, da nam nikoli še ni s poezijami svojimi ugodila takó, kakor z omenjeno zbirko »Vijolice«.

Pisateljica je knjigo svojo, v kateri nam objavlja nad osemdeset pesemc, razdelila na štiri dele: prvi se imenuje »Obrazi iz prírode«, drugi »Iz otročjega življenja,« tretji »Srčni glasovi« in četrti je samostalen dramatičen prizor »Ubožec«.

V prvem oddelku pesnica z globokim čutom zasleduje vse pojave v lepi prírodi: dehteča vijolica, snežnobeli zvonček, zornordeča jagoda ji ravno takó oveseljuje srce, kakor jo z bridko žalostjo polni vseh vernih duš dan ali pogled zapuščene sirote na sveti večer. In vsem tem čutom daje lep, primeren izraz v polnozvenečih verzih. Razven Stritarja pri nas še nikoli nismo čuli nikogar takó nežno in prijetno operati krasno prírodo, vzbujati veselje do nje in hvaležnost do Stvarnika njenega. Med vsemi temi pesmimi pa nam najboljše ugaja prelepa »Velikonočna pesem« in ne moremo se vzdržati, da bi vse ne postavili tu sem, ker nam je zajedno dober vzgled tudi formalne dovršenosti.

Velikonočna pesem.

Na dan, na dan, kar kod cvetéva,
 Kar v zimskem snú še omedléva!
 Na dan, vijolica dehtéča,
 In tudi zvonček beloglav
 Ter jáglec, résa z lesk viséča,
 Cvetovi drevja in goščav!
 Na dan, na dan čaróбно mladoletje!
 Na dan, veskresno te obuja petje!

Skorjanec vríska na višavi
 In tisoč glasov po dobravi;
 Šumeče reke in potóki,
 Na vedrem nebu solnčni žar,
 Planine strme, svet široki,
 Čuteča vsaka živa stvar
 Oznanja, da oblast ljubezni mile
 Močnejša je od témne smrtne síle.

Na dan, kar je molitev svetih,
 Kar v prsih pesmij je prevnetih!
 Na dan, duhovi vsi potrti,
 Iz žalosti se spet budèč;
 Razpelo glejte, grob odprti;
 Pretákajte solzé, hvalbè!
 Vam odkupljenje bilo je storjéno
 Ter vam na zemlji vse je prerójeno!

A vé, cvetlice zornolike,
 Vé, nežnosti, veselju síle!
 Vi vsi, o katerih posvečeni
 Človeški sin dejal nekđaj:
 »Nedolžnim ne braníte k meni,
 Ker njihov je nebeški ráj« —
 Vi srce svoje Njemu izročíte,
 Molbèc kličé veliko noč slavíte!